

Kadrina Keskkool

Külatäis lootust - Lootuse Küla
Uurimistö

Kaarel Karell
12. klass
Juhendaja Evelin Tiiter

2021/2022

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Lühülevaade täiskasvanute alko- ja narkosõltuvuse ravist ja rehabilitatsioonist Eestis.....	5
2. Lootuse Küla rajamise lugu	8
2.1. Märt Vähi - Lootuse Küla idee autor.....	8
2.2. Lootuse Küla asutamine	11
2.2.1. Erik Valmsteni lugu (kirjutatud 08. veebruaril 2021. aastal läbi viidud intervjuu põhjal).....	15
2.3. Külaskäik Lootuse Külla	17
2.4. Meediakajastusi Lootuse Külast.....	22
Kokkuvõte	27
Kasutatud allikad	30
Lisad	34
Lisa 1. Harjumaa aasta tegija 2019.....	34
Lisa 2. Vabaihenduste Liit tunnistas MTÜ Lootuse Küla 2018. aasta vabaihenduseks.....	35
Lisa 3. Tänu kiri Kibuna vabatahtlikule päästekomandole - 2016. aasta parim vabatahtlik päästekomando	36
Lisa 4. Programmi vastuvõtmise tingimused	37
Lisa 5. Lootuse Küla partnerid – võõrutus- ja rehabilitatsioonikeskuste nimekiri.....	38

Sissejuhatus

Valisin uurimistöö teemaks „Külatäis lootust - Lootuse Küla“ seepärast, et juhendaja pakkus selle välja. Esialgu olin kõhkleva seisukohal, aga kuna mulle pakuvad huvi probleemsed teemad Eesti ühiskonnas, otsustasin uurida tänaseks juba üle 20 aasta Eestis tegutsenud Lootuse Küla lugu. Tavaliselt räägitakse koolis ainult narkootikumide ja alkoholi tarbimise halvast mõjust, kuid ei räägita alkoholi või narkootikumide sõltuvuses olevate inimeste rehabiliteerimise erinevatest võimalustest. Soovisin oma uurimistööga lisaks Lootuse Küla ajaloole heita pisut valgust ka sellele teemale.

Lootuse Küla veebilehel on kirjas, et „*igal aastal sureb üle saja Eesti elaniku narkootikumide, ravimite või alkoholi liigtarvitamise tõttu.*“¹ Tervise Arengu Instituudi andmetel on see number veelgi suurem - vähemalt 80% Eestis toimuvatest üledoosidest tingitud surmadest on põhjustatud ainult fentanüüli või mõne tema analoogi poolt, mille tõttu igal aastal sureb üle saja inimese.² Nagu näitab Tervise Arengu Instituudi kogutud statistika, on psüühika- ja käitumishäirete diagnoosimine kasvutrendis³, seega on rehabilitatsiooni temaatika aktuaalne ning oluline Eesti ühiskonnas. Siinkohal tuleb märkida, et uurimistöö ei keskendu rehabilitatsiooni tulemuslikkusele ega võrdle rehabilitatsiooniga tegelevate asutuste tulemusi.

Eespool toodud aluseks võttes keskendun käesolevas töös Lootuse Küla enam kui kahekümne aasta pikkuse tegevuse väärtustamisele nii kogukonnas kui ka meediakajastustes.

Töö eesmärgist lähtudes püstitasin uurimisküsimused.

- 1) Millised on alkoholi ja narkootikumide sõltuvuses olevate täiskasvanute rehabiliteerimise võimalused Eestis?
- 2) Kes, miks ja kuidas rajas Lootuse Küla?
- 3) Milline on Lootuse Küla eesmärk? Millised röömud ja mured on olnud sellel teel?
- 4) Milline oli Lootuse Külas uue võimaluse saanud inimeste endine elu ja milline on see praegu?
- 5) Kuidas on Lootuse Küla tegevust kajastatud Eesti meedias?
- 6) Kuivõrd väärtustatakse Lootuse Küla tegevust kogukonnas?

¹ Lootuse Küla. [www] <https://lootusekula.ee/> (20.03.2022)

² Narko.ee. [www] <https://www.narko.ee/ained/fentanuuul-metuulfentanuuul-ehk-valge-hiinlane-3-metuulfentanuuul-ehk-valge-parslane-karfentanuuul-akruulfentanuuul-furanuulfentanuuul/> (20.03.2022)

³ Kangur, M. (2018). Psüühika- või käitumishäire esmakordse diagnoosi sai mullu ligi 30 000 inimest, 14. september. [www] <https://www.err.ee/861260/psuuhika-voi-kaitumishaire-esmakordse-diagnoosi-sai-mullu-ligi-30-000-inimest> (20.03.2022)

Uurimistöö meetoditeks olid vabade intervjuude läbiviimine, töö meediaväljaannetega ning teiste elektrooniliste materjalidega.

Töö on jaotatud kaheks peatükiks ja neljaks alapeatükiks. Esimene peatükk annab lühiülevaate alko- ja narkosõltuvuse ravist ning võimalustest Eestis. Teine peatükk, mis on jaotatud neljaks alapeatükiks annab ülevaate Lootuse Küla asutaja Märta Vähi elust ja rehabilitatsioonikeskuse idee tekkest. Teine alapeatükk on Lootuse Küla asutamisest, kolmandas alapeatükis on kirjutatud Lootuse Küla arengust aastani 2020 ning neljandas on tehtud kokkuvõtte Lootuse Küla meedia kajastustest. Erinevatele kasutatud allikatele on viidatud tekstialuse viitamisega, et teksti oleks parem jälgida, kuid joone all on lisaks allikatele ka teisi teemakohaseid märkusi.

Töö ei oleks valminud teiste abita. Täna uurimistöö juhendajat transpordi eest Lootuse Külla, uurimistöö põhitõdede õpetamise eest õpetajaid Anneli Rauda ning Liivi Heinlat. Erilist tänu väärrib Lootuse Küla asutaja Märta Vähi intervjuude andmise, täiendavatele küsimustele vastamise ja võimaluse andmise eest külastada Lootuse Küla. Täna Lootuse Külas tehtud ekskursiooni ja intervjuu eest tegevjuhti Raiman Kukke. Täna Lootuse Küla endist töötajat Erik Valmsteni intervjuu eest ning kõiki endisi ja praeguseid Lootuse Küla töötajaid ja toetajaid, kellele poleks see uurimistöö valmis saanud.

1. Lühiülevaade täiskasvanute alko- ja narkosõltuvuse ravist ja rehabilitatsioonist Eestis

Narko.ee veebilehe ning Lootuse Küla (lisa 5) andmetel pakuvad Eestis erinevaid narkomaaniaravi teenuseid täiskasvanutele järgmised ettevõtted:

- Harjumaal: AS Lääne- Tallinna Keskhaigla Psühhiaatriakeskus, AS Lääne- Tallinna Keskhaigla nakkuskliinik (Kombineeritud ARV-ga), OÜ Tervisekeskus Elulootus, AS Wismari haigla, Living Israel Kongregatsioon Tallinnas ja Maardus, MTÜ Pealinna Abikeskus, MTÜ Aidsi Tugikeskus, Päästarmee Eestis, BETEL Eesti Tugiühing, Lootuse küla;
- Läänemaal: Samaaria Eesti Misjon MTÜ; Pärnumaal: MTÜ Samaaria Eesti Misjon;
- Viljandimaal: Viljandi Haigla Rehabilitatsioonikeskus;
- Tartumaal: Tartu Ülikooli Kliinikum, Lootuse Sild MTÜ;
- Järvamaal: Sammud Vabadusse MTÜ, Taastõusmise Heategevusfond SA;
- Lääne-Virumaal: Taastõusmise Heategevusfond SA;
- Ida-Virumaal: OÜ Corrigo, OÜ Narva Sõltuvuse Ravikeskus, AS Aasa Kliinik, Manna MTÜ, Taastõusmise Heategevusfond SA, Halastusmaja MTÜ, Kohtla-Järve Keskus OÜ Hospital, Karskusselt Uus Põlvkond, Uus Võimalus MTÜ, Lootuse Sadam MTÜ.

Täiskasvanute narko- ja alkosõltuvusravi asutusi on üle Eesti ning nende tööpõhimõtted on paljuski erinevad. Näiteks Wismari Haiglas pakutakse psühhiaatri, psühholoogi, eksistent-siaalpsühhoterapeudi, psühholoogilise kompleksuuringu, kliinilise vereanalüüsi, kliinilise uriini analüüsi teenuseid.⁴ Viljandi Sõltuvushaigete Ravi- ja Rehabilitatsioonikeskuses on sihtrühmaks *“uimastisõltuvusega täisealised inimesed. Teenustel osalemine on vabatahtlik ja mõeldud isikutele, kes on ise motiveeritud enda sõltuvushäirega tegelema.”* SA Viljandi Haigla ravi- ja rehabilitatsioonikeskus pakub:

- Kahjude vähendamise teenust (s.h mobiilne üksus) Ida-Virumaal;
- Opioidsõltuvuse asendusravi Narvas;
- SÜTIK Sillamäel, Narvas;
- Võõrutusraviteenust Viljandi osakonnas, kestvus orienteeruvalt 30 päeva;

⁴ Wismari Haigla <http://www.wh.ee/hinnakiri> (21.03.2022)

- Statsionaarsed rehabilitatsiooniteenust uimastisõltuvusega täisealisele inimesele Viljandi või Sillamäe osakonnas, kestvus orienteeruvalt 5-9 kuud;
- Ambulatoorset rehabilitatsiooniteenust ehk järelteenust Tallinnas, Narvas ja Jõhvis;
- Naloksooni kasutamise koolitust nii kahjude vähendamise kui ka ravi- ja rehabilitatsiooniteenuse raames.⁵

MTÜ Pealinna Abikeskus pakub psühholoogilist nõustamist, esmaabi teenust, sotsiaalteenuseid (pesemine, söök, riided), ja aruteluringe selleks, et „*parandada uimasteid kuritarvitavate inimeste igapäevast toimetulekut, aidata vähendada narkootikumide tarvitamisel kaasuvaid kahjusid, riskikäitumise vähendamist sõltuvusprobleemiga inimeste hulgas, aidata ennetada ja vähendada nakkushaiguste levikut, motivatsiooni tekitamist ravi alustamiseks.*”⁶

Samaaria Eesti Misjon MTÜ pakub turvakodu teenuseid ning keerulise elukäiguga inimesi rakendatakse tööle.⁷ SA Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatrikliiniku sõltuvushäirete keskus ravitakse erinevaid psühhoaktiivsete ainete (alkohol, rahustid, stimulandid, kannabinoidid, opioidid) poolt põhjustatud sõltuvushäireid.⁸

SA Heategevusfond Taastõusmine tegeleb alkoholi- ja narkosõltlaste rehabilitatsiooniga. Sihtasutus loodi aastal 2002 ning pakub abi nii meestele kui naistele. Lisaks rehabilitatsioonile pakub heategevusfond abi vallasemadele, pensionäridele, vanemateta lastele, kinnipidamisasutustest vabanenutele, kuriteo ohvriks langenud isikutele, AIDSi haigetele, sõltuvusega isikutele. Sihtasutuse rehabilitatsioonikeskused tegutsevad Järva ja Lääne-Viru maakondades.⁹ Ida-Viru Keskhaigla pakub tubakast loobumise nõustamisteenust.¹⁰

Manna MTÜ on mittetulundusühing loodud Jumala Sõna Kiriku poolt ning jagab toidupakke ja riideid. Organisatsioon teeb koostööd nelja rehabilitatsioonikeskusega Eestis ning sarnaste organisatsioonidega välismaal.¹¹

⁵ Viljandi Haigla <https://vmh.ee/soltuvushaigete-ravi-ja-rehabilitatsioonikeskus/> (21.03.2022)

⁶ MTÜ Pealinna Abikeskus <http://www.kesklinnanoustamiskeskus.ee/> (21.03.2022)

⁷ Samaaria Eesti Misjon MTÜ <https://www.samaaria.ee/turva-ja-hooldekodud/samaaria-panu-turvakodu> (21.03.2022)

⁸ Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatrikliiniku sõltuvushäirete keskus <https://www.kliinikum.ee/psyhhiaatriakliinik/index.php/patsiendile/patsiendile/soltuvushaieirete-keskus> (21.03.2022)

⁹ Eesti Metodisti Kirik <https://www.metodistikirik.ee/tooharu/heategevusfond-taastousmine> (21.03.2022)

¹⁰ Ida-Viru Keskhaigla <http://ivkh.ee/et/raviteenused/80-raviteenused/100-smoking-cessation-counseling-of-fice.html> (21.03.2022)

¹¹ Wikeedia.ee https://et.wikipedia.org/wiki/Manna_MT%C3%9C (21.03.2022)

Andmed sõltuvusravi viiseite kohta puuduvad Tervisekeskus Elulootus OÜ, Living Israel Kongregatsioon MTÜ, MTÜ Aidsi Tugikeskus, BETEL Eesti Tugiühing, MTÜ Lootuse Sild, Samud Vabadusse MTÜ, Halastusmaja MTÜ, Karskusselt Uus Põlvkond, MTÜ Uus Võimalus, OÜ Narva Sõltuvuste Ravikeskus.

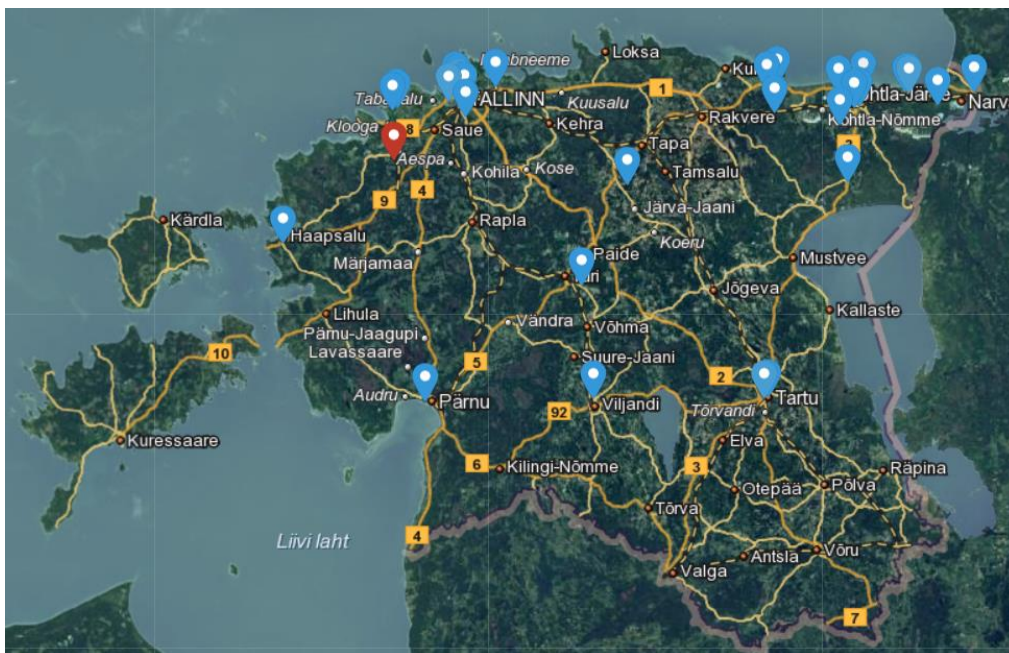

Foto 1. Eestis narkomaaniaravi teenuseid täiskasvanutele pakuvad ettevõtted
Kaart: <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>.
Kaardile märgitud asutused: töö autor Kaarel Karell

Tervise Arengu Instituudi andmetel pakuvad Eestis erinevaid narkomaania teenuseid täiskasvanutele järgmised asutused:

Foto 2. Narkomaaniaravi teenuseid täiskasvanutele pakuvad asutused¹²

¹² Narkomaania ravi ja rehabilitatsioon. TAI. [www]https://www.tai.ee/sites/default/files/2021-03/157537657873_NarkomaaniaRavijaRehabilitatsioon.pdf

2. Lootuse Küla rajamise lugu

2.1. Märta Vähi - Lootuse Küla idee autor

Foto 3. Märta ja Alta Vähi¹³

Märta ja Alta Vähi (foto 3) abiellusid 1970. aastal ning neil on kolm last ja praeguseks juba kaheksa lapselast.

Märta rajas 1970. aastatel New Brunswicki provintsis Frederictonis Smythe Street kiriku, kus ta teenis 14 aastat pastorina, praostina ning provintsiavalitsuses riigikaplanina.

Eestisse elama asudes oli Märta Vähi aktiivselt tegev Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku (EKNK) loomisel, uute koguduste, piiblikooli ja õppetöö alustamistel ning samuti rajas ta koos kaaslas- tega eesti vanglateenistuse. Aastal 2005 pühitseti Märta Vähi Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku piiskopiks. Kõik see töö jätkub tänase päevani.¹⁴

Järgnevas alapeatükis on kasutatud Märta Vähiga intervjuust saadud materjali. Intervjuu leidis aset 10. novembril 2020. aastal.

Märta Vähi vanemad põgenesid Hiiumaalt Öngu rannalt Rootsi 1944. aastal 25. septembril, kui Punaarmee oli Eestisse jõudnud. Põgenemise ajal algas merel suur torm. Märta Vähi sõnul pääsemiseks väga lootust ei olnud, sest kolmemastiline purjekas „Enge“, mille pardal oli 495 inimest, oli vana. Märta ema oli selles olukorras Jumalat palunud, lubades, et hakkab iga pühapäev kirikus käima. Lõpuks jõudis laev siiski koos vanematega Rootsi.

Kuna Rootsist taheti eestlased tagasi saata, hakati sealt põgenema. Märta Vähi vanematel dokumente ei olnud ja nad ei põgenenud. Nad said asjad korda ning sõitsid Punase Risti laevaga Kanadasse.

Märta Vähi sündis 1947. aastal Rootsis, Kanadasse jõudis pere 1951. aastal. Suurem osa eestlas- test suundus Torontosse, kuid Märta Vähi kasvas üles Kanada idaosas, New Brunswickis, kus

¹³ Foto: Märta, Vähi. Lootuse Küla. [www] <https://lootusekula.ee/personal/mart-vahi/> (20.03.2022)

¹⁴ Märta, Vähi. Lootuse Küla. [www] <https://lootusekula.ee/personal/mart-vahi/> (20.03.2022)

elas väga vähe eestlasi, kuid nad tundsid üksteist, sest kõik olid hiidlased. Üks laevakapten kutsus neid enda poole elama, sest tal oli maja pooltühi.

Märt Vähi ema oli väga haige ja käis karkudega. Ta läks linna, inglise keelt ta ei osanud, aga ta läks kirikusse. Kui ta läks eestpalvele, sai ta hetkega täiesti terveks, nii et ta pärast enam karkudega ei käinud. Märta Vähi oli siis 8-aastane kui see juhtus ning seda nähes hakkas ka tema Jumalat uskuma.

Pere tegi talutööd, kuid isa käis linnas tööl. Märta Vähi rääkis, et ta töötas sealaudas ja samal ajal palvetas. Ükskord palve ajal ta koges, et Jumal ütles nõnda: „*Ma tahan, et sina saad minu jutlustajaks*”, seda koges ta oma südames. Ta tahtis siis kooli kohe pooleli jätta, olles 13 aastat vana. Märta sõnul pani ta sageli piibli jahukasti peale ja kuulutas lehmadele evangeeliumi.

Märta Vähi arvates oli töö talus väga oluline. See on põhjus, miks ta täna ei karda tööd, uusi olukordi ega ka väljakutseid. Hommikul enne kooli pidi ta laudas töö ära tegema ja õhtul koolist tulles samuti. Kõik lehmad said lüpstud ja heinadki ette antud.

Üks suurim väljakutse oli neil Märta Vähi sõnul eesti keel, sest isa ei lubanud kodus inglise keeles rääkida. Seal, kus nad elasid, oli väga vähe eestlasi. Ehkki nende kodune keel oli eesti keel, kippus kodus omavaheline suhtlemine kiiresti inglise keele peale üle minema. Isa oli aga selline „kõva“ hiidlane, kes hoidis korda. Kui ta kuulis majas inglise keelt, siis ta saatis Märta karistuseks puukuuri sületäie puude järele. Märta meenutas, et istus päris palju puukuuris. Ta mõtles, et isa elab ühel muinasjutumaal, Eestimaal. Muidugi kuulsid nad kõiki neid lugusid vanade eestlaste käest söögilauas istudes, aga kus seda keelt vaja võiks olla, sellest oli Märtil raske aru saada.

1970. aastal, kui Märta Vähi oli 23-aastane, tuli ta esimest korda Eestisse. See kallis, kaunis Eestimaa, millest ta oli kuulnud, oli nagu vangla. Seda oli Märta sõnul tohutult raske vaadata.

Ta oli kuulnud, et siin on piibleid vaja. Nad sõitsid sõbraga Helsingisse ja sealt laevaga Tallin-nasse. Kaasas oli neil 50 kõvade kaantega suurt eestikeelset piiblit. Märta meenutas, et nad ööbi-sid laevas ja kui nad tollist läbi tulid, küsiti nende käest, kas neil piibleid on kaasas? Piiblid olid kaasas küll, aga nad olid laevas, seepärast nad said öelda, et neil ei ole piibleid kaasas. Märta mõtles siis, et nüüd tuleb piiblid tagasi viia, sest piibleid ei lubata sisse tuua.

Kui Tallinnas Oleviste koguduse noortega kohtuti, oli neil sama küsimus: kas te piibleid tõite? Nad tegid siis nii, et panid ühe piibli ühe kaenla alla, teise piibli teise kaenla alla ja ühe veel püksivöö vahele. Märta Vähi rääkis, et kui ta sõber tema ees läks, siis tuul puhus jope ta selja

vastu ning seal oli näha piibli kuju. Märt mõtles, et nad ei saa tollist läbi, aga keegi ei küsinud midagi. Nad tõid kõik 50 piiblit niimoodi välja. Tolliametnikud said nende peale küll vihaseks, et mis te marsite siin edasi-tagasi, jääge laevale või maale.

Märt mõtles, et küllap piibli vedamise eest üle piiri võib eluajaks vangi minna, aga ta otsustas jätkata. Ta läks Kanadasse tagasi, abiellus ja järgmisel aastal tuli Eestisse tagasi. Seekord sõitsid nad üle piiri Viiburi kaudu. Nüüd oli neil kaasas juba üle 500 piibli, varsti toodi üle piiri isegi 2000 piiblit. Nad tegid seda kokku 7 aastat.

Kõige rohkem, 6500 venekeelset piiblit, viisid nad üle Bresti Ukrainasse. Kogu aeg oli Märdi sõnul selline tunne, et „kas ma olen hull“, aga ta teadis, et see oli kutse ta südames. Märt nägi, kuidas inimesed ootasid. Sellel ajal müüdi mustal turul piiblit kuupalga eest.

Kui nad 1977. aastal 2000 piiblit Armeeniasse viisid, olid Märt Vähil kaasas nii abikaasa kui ka lapsed, üks 4-, teine 2- ja kolmas 1-aastane. Kui nad tagasi tulid, arreteeriti neid Moldaavias riigist väljumisel, sest üks noorpaar Ameerikast, kellega nad koos töötasid, ei pidanud ülekuulamistel vastu ja andis neid üles, mistõttu miilits neid piiril ootas.

Märdi sõnul „*käis seal kõva ülekuulamine*“, aga nad ei andnud alla. Ülekuulajad said vihaseks, sest Märt ja ta naine ei rääkinud midagi. Lõpuks said nad vanglakaristuse, aga selle tõttu, et neil olid lapsed kaasas, neid vangi ei pandud, vaid lubati riigist välja sõita. Märt Vähi arvates oli see Jumala ime. Nende vastu ei olnud tõendeid.

Märt Vähi rääkis, et kodu poole tagasi sõites tundis ta oma südames, et Jumal rääkis temaga: „Ära muretse, ühel päeval ma avan jälle ukse ja kui ma avan ukse, siis sa võid teada, et see on minu käsi, mis on seda teinud.“ Märt Vähi kõneles seda eestlastele nii Torontos kui ka Stockholmis, et Eesti saab vabaks, kuid kõik vaatasid teda ja ütlesid, et „*see on üks hea lugu, noormees*“. Nad olid teda õlale patsutanud ja öelnud, et „*ei saa*“ kuid Eesti siiski taasiseseisvus.

1990. aastal kolis Märt Vähi kogu perega Eestisse. Nende lapsed olid siis juba 17, 15 ja 14 aastat vanad. Märdi sõnul oli neil väga raske. Nad ei tohtinud ametlikult Eestisse kolida, aga 1991. aasta juulis said nad tulla ametlike turistidena.

Märt Vähi meenutab, et see oli niisugune aeg, kui eestlastele anti ostutalonge. Neile talonge ei antud, aga poe tagauksest õnnestus siiski leiba ja mune saada. Märdi sõnul olid nad peaaegu nagu kerjused. Nemad, kes tulid sellisest ühiskonnast, mis oli oma heaolult nagu praegune Eesti. Kauplusest sai Eestis ainult konserve osta ning ta abikaasa, pisarad silmis, küsis: „*Mida ma pean valmistama meile lõunaks?*”

Aga Märts Vähi on siiski väga tänulik, et nad just sellel ajal Eestisse tulid, sest nad õppisid hindama seda, mis neil täna on. Märts kasvas üles välismaal, kus selliseid raskusi ei olnud ja muidugi elasid nad kõik raskused üle. Märtsi sõnul nad nagu sündisid koos selle ajaga, mis oli väga oluline.

Märts Vähi meenutas, et nad hakkasid kogudusi rajama. See ei olnud kerge, sest ta töötas nii ööd kui päevad vanglates. Näiteks said 70 inimest ühe päevaga Rummu vanglas ristitud. Kui 1994. aastal Vene väed välja läksid, valvasid eestlased Rummu vanglat. Vanglasse tuli minna omal riskil. Väga paljud endised vangid on nüüd jutlustajad.

Ühel päeval tundis Märts Vähi jälle oma südames, et Jumal räägib temaga: „Sa ei ole enne puutunud seda maad, kuni sa pole jõudnud nendeni välja, kes on kõige suuremas hädas.” Märts aga ei saanud aru, kes need on.

Märts Vähi noorem poeg Andrew, kes oli olnud uimastisõltlane, andis ühel päeval oma elu Jumalale. Temagi tahtis teistele kasulik olla, aidata neid inimesi, kes olid samas olukorras nagu ta ise kunagi - uimastisõltuvuses. Märts Vähi poeg Andrew läks Floridasse edasi õppima, sest seal oli selline programm. Kui ta tuli Eestisse, asus Märts Vähi koos temaga 2000. aastal Lootuse Küla rajama.

2.2. Lootuse Küla asutamine

Lootuse Küla on 2000. aastal piiskop Märts Vähi ja tema poja Andrew Vähi asutatud avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing. Lootuse Küla kodulehel märgitakse, et nende eesmärgiks on sotsiaalselt vähekaitsitud ja probleemsete inimeste (alkoholi- ja narkosõltlaste) võõrutamine, rehabiliteerimine ja abistamine tavaühiskonda naasmisel. Enne 2003. aastal Lootuse Küla taristu ja hoonetekompleksi rajamist Laitse lähistele, tegutses 2000. aastast paranduskodu Suurupi Sild nime all. Lootuse Küla südameks on Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Lootuse Küla kogudus.¹⁵

Järgnevas alapeatükis kasutatud materjal on saadud Märts Vähiga tehtud intervjuust 24. novembril 2020. aastal.

Märts Vähi sõnul oli ta töötanud vanglates, samuti tänavatel, ning selles mõttes ei olnud talle sõltuvuses inimestega suhtlemine võõras. Märts oli pastorina ka selliste sõltuvuses inimestega

¹⁵ Mis on Lootuse Küla? Meist. Lootuse Küla. [www] <https://lootusekula.ee/meist/> (19.03.2022)

kokku puutunud, kes tulid kogudusse, said oma hädas abi, kuid ei osanud edasi elada ja tihti-
peale langesid sõltuvusse tagasi. Kuidas neid sõltuvuses olevaid inimesi aidata, see oli Märt
Vähile päris raske küsimus. Kui ta Lootuse Küla rajamist ette valmistama hakkas, ei teadnud ta
alguses väga täpselt, kellele peaks see olema ning kuidas selle asjaga pihta hakata.

Foto 4. Märt ja Andrew Vähi (Erakogu)

Nad said tagasi Märdi vanaisa
maad Laitse lähedal. Seal oli ai-
nult mets, ei olnud teid, ei olnud
elektrit, ei olnud Märdi sõnul
midagi. Aga just sinna rajas
Märt Vähi koos oma poja
Andrew´ga (foto 4) 2000. aastal
Lootuse Küla. Ta õppis oma
poja kaudu tundma, kes on sõlt-
lane, kes narkomaan, kes alko-
hoolik ja kuidas ta elab.

Märt Vähi ja ta poeg Andrew alustasid tulevase Lootuse Küla ehitamist teedest, mis tuli rajada
metsast läbi. Nad nägid palju vaeva, aga täna on sealt Lootuse Külast läbi käinud ligi 700 ini-
mest, kellest mitusada oleks täna kindlasti surnud, tõdes Märt Vähi. Sõltlased rikuvad kõige
rohkem ära oma suhted vanematega, lastega ja abikaasadega. Seega ei ole ainult sõltlane see,
kes saab vabaks, vaid terve pere saab taastatud. Lapsed, kellel ei ole isa, saavad isa tagasi.
Emad, kelle poeg oli nende meelest juba surnud, on jälle ellu tagasi tulnud.

Foto 5. Soojaku paigaldamine

Küla ehitamise ajal töötasid
nad samal ajal ka meestega,
kes olid sõltuvuses ning va-
jasid abi. Äsja rajatud külas
ei olnud elektrit ega vett.
Märt viis mehed enda juurde
sauna. Tunde viidi läbi soo-
jakus (fotod 5,6). Neil oli üks
generaator ja vett saadi jõest.
Märdi hinnangul elasid nad
päris primitiivselt.

Foto 6. Lootuse Küla elanikud soojaku ees

Märt ütles, et ta õppis oma poja käest, kuidas aidata sõltlast ja võib-olla kõige rohkem isegi seda, kuidas teda armastada ja kuidas tema eest hoolitseda.

Märdi arvates mõeldakse sageli, et sõltlased kasutavad ära neid, kes neid aitavad ja hooldavad. Aga Märt õppis, kuidas neid inimesi õigesti armastada.

Nad hakkasid koos seda küla üles ehitama, aga Märt Vähi sõnul ei tulnud midagi kergelt. Nad pidid küla ehitamiseks raha koguma ning olles pühendunud sellesse tegevusse, panid nad ehitusse kogu oma raha. „*Ja muidugi see oli imede peale üles ehitatud,*“ ütles Märt Vähi.

Üks neist imedest oli tee rajamine männimetsa sisse, sest osa maapinnast oli märg ja soine. Märt muidugi palvetas, öeldes: „*Jumal, kuidas me ehitame need teed?*” Ja Märdi sõnul Jumal vastas talle: „*Mine tee-ehitaja juurde ja küsi tema käest.*” Märt Vähi läkski ja sai teada, et on vaja igasugust ehitusmaterjali – killustikku ja maakivi. Ta mõtles, et kust nad seda killustikku saavad ning ta palvetas jälle ja südamesse tuli niisugune idee või mõte, et „*Mine Vasalemma karjääri (Vasalemma karjäär on umbes 10 km kaugusel) ja räägi seal rootslasega.*” Märt mõtles, et Vasalemma karjääris ei ole rootslasi, kuid nad läksid siiski kohale.

Vasalemma jõudes selgus, et ülemust ei olnud hetkel seal, kuid sekretär andis neile tema nime ja telefoninumbri. Kui Märt Vähi nägi paberil ülemuse nime, imestas ta väga - see oli täitsa rootslase nimi. Märt sai hiljem teada, et soomlased olid selle karjääri ära ostnud, aga neil oli rootslane töö. Rootslane annetas külale kokku 4700 Kamazi koormatäit killustikku, et kõik teed valmis ehitada. Märt Vähi sõnul ei olnud see just väike summa.

Kui teed valmis said, siis tõmmati elektriliinid, kaevati veetorud maasse, rajati kaevud ja nii edasi. See oli Märt Vähi sõnul tohutu suur töö. Lõpuks ehtasid nad küla esimese maja. Märt meenutas, et kui nad esimest korda läksid uude majja ja keerasid kraanid lahti ning vesi jooksis, olid nad nii rõõmsad. Nüüd oli neil lõpuks ka köök, sest algul oli neil köök õues ning WC oli ka kuskil põõsaste taga. Märt Vähi sõnul koguti raha, palvetati, usuti ning tehti tööd ja ehitati edasi programmi, kuna sellest juba teati, tuldi ka küla kohapeale vaatama. Märdi sõnul siiski ainult vaatama, et „*kuidas see asi läheb*“.

Märt Vähi meenutas, et kui rootslased esimest korda külas käisid, ei saanud nad küla territooriumile tulla, sest seal oli suur maaparanduskraav. Rootslased olid siis viisakalt noogutanud, kui Märt rääkis, mis siia tuleks kõik veel ehitada. Täna on rootslased käinud seal kokku 32 korda. Märdi sõnul on nad tunnistanud: „*Me kuulasime hea meelega su juttu, aga samal ajal mõtlesime, et sa oled hull, need asjad iialgi ei toimu.*” Kui nad järgmine kord jälle tulid, siis ehitati külas juba esimest maja, arvasid nad, et „*seda meest võiks aidata.*”

Märt Vähi sõnul ei ole koroona pärast rootslased 2020. aastal Lootuse Küla saanud tulla, kuid külas ehitatakse endisel edasi. Neil on kaks-kolm projekti käimas, millega tegelevad Lootuse Küla omad mehed. Märdi sõnul pole neil iialgi käinud ükski firma ehitamas, „*kõik need asjad oleme ise teinud, korjanud raha, siis ehitanud, jälle korjanud raha*“.

Märt Vähi meenutas, et kui nad alustasid 2000. aastal, oli programmis umbes kuus meest. Alguses oli raske, sest väga vähesed teadsid neist, aga info levis. Kõik Lootuse Küla töötajad täna, sealhulgas ka programmi juht, on olnud selles rohelises soojakus seal algusest peale, umbes 20 aastat tagasi. Lootuse Küla programmi juht Roman Lunjov elab siin koos oma abikaasa ja kolme pojaga.

Lootuse Küla arenes ja neist hakati varsti rääkima. Ka Eesti televisioon käis uurimas ning tegi saate. Inimesed soovitasid neid ja nad nomineeriti „Eestimaa uhkuse” auhinnale, mille nad ka said. Eri Klas, kes selle auhinna Märt Vähile üle andis, ütles: „*Kuule, see töötab*“, „*See on sul südames.*” mida muidugi näidati üle Eestimaa. Märt Vähi hinnangul on meedia alati olnud nende sõber.

Märt Vähi sõnul ei ole kedagi, kes oleks nende vaenlased. Meedia on neid väga palju toetanud ning nii on sotsiaaltöötajad, vanglad kui ka kriminaalhooldus olnud neist rohkem huvitatud. Täna töötavad nad Märdi sõnul koos riigiga ning omavad koostööd justiitsministeeriumiga, mis teeb nende elu nüüd palju kergemaks. Alguses pidid nad alati seletama, kes nad on ja mida nad teevad, seda tõendama ning näitama. Täna, rohkem kui 20 aastat hiljem, on nad saanud auhindu, tunnustust ning abi. See on palju kergem, aga muidugi nende väljakutsed on ka palju suuremad.

Programm on 10 kuud kuni aasta, see on esimene etapp. Kui nad selle lõpetavad, siis tuleb järgmine etapp ning nad võivad olla teise aasta ja siis ka kolmanda, seega on programm kolm aastat. Lootuse Küla programmi eesmärgiks on alkoholi- ja narkosõltlaste võõrutamine, rehabilitatsiooniprogramm ei ole kinnipidamisasutus, vaid sinna tulevad inimesed oma vaba tahte alusel enda elu muutma.

Märdi sõnul saavad nad esimesel aastal enam-vähem aru, milles on asi. Neile antakse nõ õiged tööriistad kätte ja kuidas muuta oma elu. Järgmisel aastal hakkavad programmis osalejad juba ise tegutsema, teisi aitama ning õpivad kuidas tundi läbi viia ja vastutust võtta.

Kohe, kui uus inimene liitub programmiga, hakkab ta osalema kõiges järgnevas: õppetöö, tööpraktika, kohustused, enda eest hoolitsemine – siin ei tehta kellelegi järeleandmisi. Samuti peab programmiga liitunu koheselt maha jätma suitsetamise, joomise ja muude ainete tarvitamise. Päev Lootuse Külas algab kell 6 hommikul ning öörahu saabub kell 22.00. (Vt lisa 4)

Märt Vähi sõnul näitab aastatepikkune kogemus, et pea 50% programmiga liitunud meestest ja naistest lahkub esimesel kuul, sest neil on raske harjuda režiimiga ning töötada, õppida ja täita kohustusi. Sellepärast programmiga liitunud saavad enam personaalset õpet ja lähenemist, kus töötajad aitavad neil iseendid mõista ning oma sisemised võitlused võita. Samuti on kohe esimesel nädalal igale uuele osalejale määratud n.ö. vanem vend või õde juba kauem programmis olnute hulgast. Vanem vend ja õde aitab uustulnukal mõista igapäevaelu reegleid ning juhatada uut abivajajat õigete valikute tegemisel.

Märt Vähi ütleb, et Lootuse Küla on kristlik asutus, kus kehtivad kristlikud põhimõtted. Märdi sõnul ei pea inimene, kes programmi tuleb, uskuma Jumalat, kuid peab Märdi sõnul olema avatud, et kui Jumal või kõrgemad jõud eksisteerivad, siis ta vajab tema abi. Kui küsida, kas saab inimesi aidata ka ilma Jumalata, siis Märdi arvates tema seda ei oska, sest usub Jumalasse ning kui keegi oskab kuidagi teisiti, siis pole tal selle vastu midagi.

Märt Vähi sõnul on mõned programmi tulles olnud päris halvas olukorras (ratastoolis, vaimselt ebastabiilsed). Ükskord saadeti neile Tallinnast kaks meest, sest neid ei osatud enam kuidagi aidata. Kui nad programmi tulid, ei olnud Märt väga kindel, kas nad saavad nii äärmuslikus seisus inimesi aidata. Kuid need kaks meest siiski lõpetasid programmi, osalesid ka programmi teises etapi, käisid piiblikoolis ning läksid isegi Taani õppima. Üks neist on täna Harjumaa piirkonna praost ning Lootuse Küla kiriku juhatuses. Teine töötab Rakveres päästeametis ja teeb Rakvere Karmeli koguduses noortetööd.

2.2.1. Erik Valmsteni lugu (kirjutatud 08. veebruaril 2021. aastal läbi viidud intervjuu põhjal)

Erik on olnud ka narko- ja alkoholisõltlane, kuid täna on ta sellest kõigest vaba, sest leidis Lootuse Külast lootust.

Erikul läks kõik hästi: õppis koolis hästi, vanemad olid ideaalsed, tegeles spordiga ning oli käsipallis Eesti meister, milles oli võite mitmetelt erinevatelt Euroopa turniiridelt.

13-aastaselt hakkas Erik mõtlema, et kelle jaoks ta seda kõike teeb, sest kuidagi igav hakkas talle kõik tunduma. Erik vaatas, mida ta sõbrad tegid - alkohol ja tüdrukud, see kõik oli palju huvitavam. Pärast võitu Hispaanias (ta oli siis 13-aastane), tähistasid nad seda tüdrukute, alkoholi ja lahjade narkootikumidega. Alguses ei seganud see tema elu, aga 16-aastaselt ei saanud ta enam pidama. Peod lõppesid arestimajas või haiglas, kuhu teda aitasid sõbrad või vanemad.

Erik hakkas sellest väljapääsu otsima. Ta proovis erinevaid institutsioone, haiglaid, võõrutusasutusi, mis Eestis on, kuid midagi ei aidanud. Erik suutis olla mitte kauem kui pool aastat kaine ja siis hakkas uuesti narkootikume tarvitama. Iga kord, kui ta hakkas uuesti tarvitama, leidis ennast üha hullemast olukorrast. Ta suutis kooli kuidagi ära lõpetada ning hakkas proovima teisi variante, näiteks välismaale kolimist, teisi töökohti, ülikooli, proovis pereelu koos sõbranna ja tema lastega. Kõik läks hästi kuni selle hetkeni, mil ta hakkas uuesti tarvitama.

Erik Valmsteni lugu jõudis lõpuks nii kaugele, et ta sattus vanglasse eeluurimise alla. Ta käitus agressiivselt ega vastutanud oma tegude eest. Erik oli ohtlik nii iseendale kui ka teistele kinni peetavatele. Teda hoiti üksikongis, kus oli võimalik lugeda vaid kristlikku kirjandust. Tal ei lubatud kirjutada kirja ega kasutada telefoni. Seal sai ta aru, et elu on Jumala kätes ja et see on tegelikult Jumala ime, et ta veel elus on.

Peale vanglast vabanemist leidis Erik kõik vanad sõbrad üles ja hakkas uuesti narkootikume tarvitama. Tal tekkisid tarvitamise tagajärjel hallutsinatsioonid. Eriku sõnul tarvitab ta narkootikume ainult selleks, et tunda ennast normaalselt, ta peresuhted olid halvad. Isa ütles „*Mis sinuga teha? Sõidan metsa, seon su puu külge, et loomad süüa saaks.*” Sõbrad olid samamoodi väsinud: „*Me ei vastuta oma tegude eest, kui me sind näeme.*”

Erikule meenus, et kui ta vanglas hakkas piiblit lugema, sai ta aru, et mingi rahu täidab teda ning ta läks Lootuse Külla. Alguses ei olnud lihtne, sest ta ei saanud aru, mis seal toimub. Ühel jumalateenistusel sai ta isiklikult puudutatud sellest, kuidas inimesed elavad. Anna ja sa saad, tee head, sa saad head vastu, andesta, sulle andestatakse. Ela nii, et sind saaks usaldada ja sa hakkad teisi usaldama. Ta oli harjunud, et võimu ja jõuga saab elus edasi. Just see headus puudutas teda pisarateni. Midagi toimus ta südames ning ta sai aru, et siin on väljapääs.

Erik leidis endale sõpru ja kõik need suhted põhinesid armastusel ning üksteise usaldamisel. Ta õppis vastu võtma tõde enda kohta, et muutuda ja rakendas selle ellu. Tema pere suhted taastusid, isa on nüüd nagu parim sõber, kellega koos teeb ta kõike. Tervis taastus, mis ei olnud paranoia. Ta asus õppima piiblikooli ja käis vanglates rääkimas, kuidas saada vabaks.

2.3. Külaskäik Lootuse Külla

Uurimistöo üheks eesmärgiks oli külastada Lootuse Küla. Külla minekut 2020. aasta sügisel raskendas Covid-19 pandeemia tõttu kehtestatud piirangud. Roheline tuli süttis Lootuse Küla külastamiseks alles 01. märtsil 2022. aastal.

Foto 7. Raiman Kukke intervjuerimas

Lootuse Külas võttis meid vastu Raiman Kukk¹⁶ (foto 7), kes on ka ise programmi läbinud (2012) ning hetkel töötab ta külas tegevjuhina.

Esmalt kutsuti meid Lootuse Küla kontorisse (foto 8), kus kohtusime ka Märt Vähiga. Meile tutvustati lühidalt programmi, näidati pilte nii algusaegadest kui ka saadud diplomeid ja tänukirju, mida nad on aastate jooksul saanud (fotod 9, 10).

Lootuse Küla töötajate arvates on kõige rõõmustavam nende töö juures see, et 69% programmi lõpetanutest elavad head ja korralikku elu, neil on töö ning nende suhted lähedastega on taastumas.¹⁷

Foto 8. Lootuse Küla kontori- ehk administratiivhoone

¹⁶ *Autori märkus:* Raiman Kukk - Alates 2017. aastast töötas Raiman Lootuse Külas tegevjuhi abina. 2018. aastal ordineeriti Raiman EKNK diakoniks. Aastatel 2017-2019 täiendas Raiman enda teadmisi Tallinna Majanduskoolis projekti juhi assistendi erialal. Alates 2018. aasta maikuust on Raiman Kukk Lootuse Küla tegevjuht. Allikas: Raiman Kukk. Lootuse Küla. [www] <https://www.lootusekula.ee/personal/raiman-kukk/> (20.03.2022)

¹⁷ Statistika. Lootuse Küla. [www] <https://lootusekula.ee/programm-2/statistika/> (20.03.2022)

Foto 9. Kontorihoones asub riiul, kuhu on väljapandud Lootuse Külale omistatud tänu- ja aukirjad ning muud olulised esemed. (Erakogu)

Foto 10. 2005. aastal pälvis piiskop emeeritus Märt Vähi TV3 poolt väljaantava „Eestimaa uhkuse” autasu^{18,19}

Meile räägiti, et igal rehabilitatsiooniprogrammis osaleval inimesel on kohustus teha päevas 6 tundi tööd vastavalt oma võimetele, tervislikule olukorrale ja oskustele. See on tööpraktika, mida võimaldatakse igale programmis osalejale ning mille eesmärgiks on tööks vajalike teadmiste ja oskuste omandamine ning täiendamine. Samas on see ka tööharjutus, mis soodustab tööharjumuse taastumist või esmase tööharjumuse omandamist. Elementaarne on töö igapäeva vajadusi katvate tegevuste vallas – elukeskkonna eest hoolitsemine, toitlustus, koristamine ja küla arendamine. Peamiseks tööpraktikabaasiks on aga tööstus ehk saekaater (foto 11) ning ka ehitus- ja metsatööd.

Foto 11. Lootuse Küla saekaater

¹⁸ Alati lootusrikas Märt Vähi. (2006). Eesti Kirik, 29.03. [www] <http://www.eestikirik.ee/alati-lootusrikas-mart-vahi/> (19.03.2022)

¹⁹ Kaha, A. (2005). Usumees pälvis narkomaanide ellu aitamise eest auhinna. – Õhtuleht, 19. detsember. [www] <https://elu.ohhtuleht.ee/188103/usumees-palvis-narkomaanide-ellu-aitamise-eest-auhinna> (20.03.2022)

Lootuse Küla saekaatris (foto 12) töötatakse lintsael (foto 13), järkamissael, seimeril ja veel teistelgi masinatel. Samuti pannakse kokku kaubaaluseid (foto 14), juurviljakaste ja muid tellimustooteid. Kõik hooned külas on ehitatud ühistööna personali, programmis osalejate ja vabatahtlike abiliste poolt. Üks tööharusid on ka küttepuid tootmine.

Foto 12. Töö saekaatris

Foto 13. Saekaatris töötav lintsaag

Foto 14. Kaubaalused

Talviti töötatakse ka metsas, tehakse küttepuid Lootuse Küla hoonete kütmiseks. Palju tehakse erinevaid haldus- ja korrastustöid – talvel lume-, sügisel lehtede koristamine, suvel niitmine jne.

Ekskursioonil Lootuse Külla näidati ka vabatahtliku päästekomando ruume (foto 15), mida Lootuse Küla elanikud töös hoiavad. Meile räägiti, et alguses sooviti vaid ühte paakautot, et oleks vajadusel vett võtta, kuid Rootsist saadi tuletõrjeauto (foto 16). 2017. aasta veebruaris tunnustas siseminister Andres Anvelt Kibuna vabatahtlikku päästekomandot 2016. aasta parima vabatahtliku päästekomando tänukirjaga (lisa 3). Päästekomando kõrval on ka väike autoremonditöökoda ja toiduladu.

Foto 15. Lootuse Küla päästekomando, toiduladu ja töökoda

Foto 16. Tuletõrjeauto ja Kaarel Karell

Foto 17. Tuletõrjajate ootel valmis

Lootuse Küla tunnustati 2019. aastal parimaks siseturvalisusesse panustavaks organisatsiooniks Harjumaal (lisa 1).

Lootuse Külas elatakse väikestes majades (fotod 18, 19), milles on kõik eluks vajalik – voodi, kapp, isiklikud asjad (foto 20, 22). Suhete arenemise vältimiseks on mehed ja naised eraldi majades ning neil on oma kindel tsoon, kus nad vabal ajal liikuda tohivad. Naiste majas on eraldi puhkeruum (foto 21) ning magamistube ühendab pesemisruum. Väljas on ka jõusaalitreeningu võimalused.

Foto 18. Elumaja

Foto 19. Elumaja

Foto 20. Eluruum

Foto 21. Puhkeruum naistemajas

Foto 22. Eluruum

Lootuse Külas on olemas vastuvõtupunkt (foto 23), kus saab sinna äsja tulnud inimesega vestelda. Samas hoones on olemas ka väike pood ja kohvik.

Foto 23. Vastuvõturuum

Foto 24. Selles majas toimub enamik tegevustest. Söökla asub hoone keldrikorrusel

Tulevikus on plaanis rajada ka vabaaja veetmise keskus.

Edasi liikusime söökla poole (foto 24.), kus pärast Lootuse Külaga tutvumist kutsuti ka meid sööma äsja valminud boršši.

Lootuse Küla teenistus on võimalik tänu paljude üksikisikute, koguduste ja ettevõtete toetusele nii Baltimaadest kui ka teistest Skandinaavia riikidest. Väike toetus tuleb ka riigilt, kuid suures osas sõltub Lootuse Küla siiski oma sõprade toetusest, et hoida ukсед avatud. Iga kuu kulub märkimisväärne summa programmis osalejate toitmiseks, riietamiseks ja koolitamiseks, kuid iga elu on seda väärt. 99% juhtudest ei ole rehabilitatsiooni vajavatel inimestel võimalik ise

Lootuse Küla 5000 euroga. Vabaihenduste Liidu juhataja Kai Klandorf sõnul on kodanikuühiskonna aasta tegijad „sädeinimesed, kes ei pingutanud üksnes viimased kaksteist kuud, vaid on mõjusaid tegevusi ellu viinud järjepidevalt pikema aja jooksul. Ühendavaks nimetajaks tunnustatute juures on koostöö, olgu kohalike kogukondade ja avaliku võimu, ettevõtjate ja vabakonna või teadlaste ning ülejäänud ühiskonna vahel.“²⁶

Eesti Vabariigi 103. aastapäeva puhul valis Delfi välja 103 Eesti inimest, kelle teod on neile südamesse läinud. Üks neist 103-st on ka Märt Vähi, kes rajas juba 2000. aastal Harjumaale Lootuse Küla, kus aitab alkoholi- ja narkosõltlasi pahedest terveks ravida.²⁷

Teiseks meedias kajastatud teema on olnud lood Lootuse Küla asutamisest, arendamisest ja muudest tegemistest. Oluline lugu pärineb 2009. aasta Maalehest, kus räägitakse, kuidas „endised narkomaanid ja alkohoolikud“ panid kokku tuletõrjemeeskonna, asutades Lootuse Külas kohaliku tuletõrjedepoo, et ennast tuleohu eest paremini kaitsta. Artikli autor tõdeb, et selle sarnast „ei leidu Eestis ja võimalik, et ka maailmas“.²⁸ Sama teemat käsitles ka Eesti Ekspress.²⁹

Eesti Ekspressis on ilmunud ka artikkel, milles paluti abi raha kogumisel, et välja osta maatükk, kuhu tahetakse rajada Lootuse Küla naistekeskus. Artikli avaldamise ajaks oli 50 000 eurost puudu 15 000.³⁰ Sarnane abipalve avaldati ka Delfis.³¹ Eesti Päevaleht kirjutas ka põhjusest, miks Lootuse Küla jäi ilma maatükist, mille alghinnaks oli 14 000 eurot. Põhjus oli selles, et OÜ Pallemeri tegi riigile enampakkumise ning sai selle endale. Ettevõtte küsis Lootuse Külalt maatükki eest 50 000 eurot. Artikkel on Lootuse Küla ja selle eesmärkide suhtes poolehoidva alatooniga.³²

²⁶ MTÜ Lootuse Küla sai vabaihenduste tunnustuse. (2019). Eesti Kirik, 22. veebruar. [www] <http://www.eesti-kirik.ee/mtu-lootuse-kula-sai-vabaihenduste-tunnustuse/> (12.05.2021)

²⁷ Pakats, M., Tammann, G. (2021). 103 Eesti heategijat. Delfi.ee. [www] <https://www.delfi.ee/z/103heategijat/?i=mart-vahi-77> (12.05.2021)

²⁸ Mikovitš, B. (2009). Endised joodikud ja narkarid panid kokku tuletõrjemeeskonna. – Maaleht, 26. september. [www] <https://maaleht.delfi.ee/artikkel/25903009/endised-joodikud-ja-narkarid-panid-kokku-tuletõrjemeeskonna> (12.05.2021)

²⁹ Tänavsuu, T. (2009). Endised narkomaanid ja kriminaalid asutasid tuletõrjekomando. - Eesti Ekspress, 08. oktoober. [www] <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/27692091/endised-narkomaanid-ja-kriminaalid-asutasid-tuletõrjekomando> (12.05.2021)

³⁰ Aita naisalkohoolikuid! (2013). - Eesti Ekspress, 02. mai. [www] <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/66059868/aita-naisalkohoolikuid> (12.05.2021)

³¹ Kukemelk, E-M. (2013). Lootuse külal on naiste rehabilitatsioonikeskuse rajamiseks 15 000 eurot puudu. [www] <https://www.delfi.ee/artikkel/66079162/lootuse-kulal-on-naiste-rehabilitatsioonikeskuse-rajamiseks-15-000-eurot-puudu> (12.05.2021)

³² Ibrus, K. (2013). Heategevuslik MTÜ jäi riigi enampakkumisel pika ninaga. - Eesti Päevaleht, 17. mai. [www] <https://epl.delfi.ee/artikkel/66140314/heategevuslik-mtu-jai-riigi-enampakkumisel-pika-ninaga> (12.05.21)

Vikerraadio saates „Kirikuelu” rääkisid Lootuse küla tolleaegne tegevjuht Viljam Borissenko ja praegune juht Raiman Kukk Lootuse Küla minevikust, olevikust ja tulevatest plaanidest. 2014. aasta seisuga oli Lootuse Küla suurus 24 hektarit, kuhu oli ehitatud 16 hoonet erinevate vajaduste rahuldamiseks, nende hulgas saekaater, kontor ja eluhooned. Tutvustati ka Lootuse Küla programmi sisu.³³ Raadio 7 saates rääkisid Ragnar Turgan ja Villy Vörk Lootuse Küla umbes aasta tegutsenud Järvakandi keskusest.³⁴ 23. augustil 2019. aastal alustas selle asemel tööd MTÜ Töömaja. 2015. aastal ilmus Pärnu Postimehes artikkel, milles räägiti samuti Lootuse Küla asutamisest ja selle Ameerikas välja töötatud rehabilitatsiooniprogrammist.³⁵

2016. aastal kirjutas Eesti Päevaleht, et Laitses asuvas Lootuse Külas avati naistekeskus, mis on kindlatel põhjustel meestest eraldatud. Lisaks räägiti, et kõige tähtsam kogu programmi juures on vabatahtlikkus, sest vastasel juhul, ei saa keegi abivajajat aidata, kui ta seda ise ei taha.³⁶ Kaks aastat hiljem, 2018, kirjutas Õhtuleht, et Lootuse Küla naistekeskuse peahoone hävis tules ehkki sündmusele reageerisid Keila ja Paldiski komandod, lisaks Kibuna, Nissi ja Risti vabatahtlikud.³⁷ Peale suurt õnnetust eraldas Tallinna linnavalitsus reservfondist 5000 eurot Lootuse Küla naistekeskuse peahoone ülesehitamise osaliseks katteks, mis näitab Tallinna linna suhtumist Lootuse Küla tegevusse. Abilinnapea Tõnis Mölderil sõnul on rehabilitatsiooniprogrammis osalenud ja tervenened ka tallinlasi, mistõttu „*peame väga oluliseks toetada Lootuse Küla 13. aprilli 2018 põlengus kahjustatud hoone ülesehitamist ning rehabilitatsiooni teenuse osutamise jätkamist*“.³⁸ Harju Elus kirjutati, et tules hävinud naistekeskuse hoone krunt müüakse maha ning 6 km kaugusele ehitatakse uus hoone kuue magamistoaga. Igasse tuppa mahtuvat neli inimest.³⁹

Kolmanda kategooriana on meedias kajastatud Lootuse Külas uue hingamise saanud inimeste lugusid, kelle hulgas on palju just Lootuse Küla nii endised kui ka praegused töötajad. Esimene

³³ Süld, M. (2014). Kirikuelu. Vikerraadio.ERR arhiiv, 15. juuni. [www] <https://arhiiv.err.ee/guid/82578> (12.05.2021)

³⁴ Aan, H. (2015). Kirikuelu. Raadio7, 11. märts. [www] <https://bit.ly/34ZAYX6> (12.05.2021)

³⁵ Klaus, K. (2015). Lootuse Küla pakub võimalust elu uuele rajale keerata. - Pärnu Postimees, 23. mai. [www] <https://parnu.postimees.ee/3199507/lootuse-kula-pakub-voimalust-elu-ueele-rajale-keerata> (12.05.2021)

³⁶ Ibrus, K. (2016). Lootuse Küla aitab nüüd ka sõltlastest naisi. - Eesti Päevaleht, 31. detsember. [www] <https://epl.delfi.ee/artikkel/76757854/lootuse-kula-aitab-nuud-ka-soltlastest-naisi?> (12.05.2021)

³⁷ Veerus, K. (2018). Lootuse küla naistekeskuse peahoone hävis tules. – Õhtuleht, 20. aprill. [www] <https://www.oh tuleht.ee/872296/galerii-lootuse-kula-naistekeskuse-peahoone-havis-tules> (12.05.2021)

³⁸ Mölder: Peame väga oluliseks Lootuse Küla põlenud hoone taastamist ja seal tegevuse jätkamist. Tallinn.ee. [www] <https://www.tallinn.ee/est/valissuhted/Uudis-Molder-Peame-vaga-oluliseks-Lootuse-Kula-polenud-hoone-taastamist-ja-seal-tegevuse-jatkamist> (12.05.21)

³⁹ Tohver, A. (2019). Lootuse küla naistemaja ehitatakse taas üles. - Harju Elu, 01. veebruar. [www] <https://www.harjuelu.ee/lootuse-kula-naistemaja-kerkib-taas/> (12.05.2021)

artikkel Lootuse Külas muudetud elust pärineb 2010. aasta Oleviste koguduse ajakirjas Tee-käija. Artiklis räägitakse lugu Kerdist, kes 2009. aasta lõpus istub üle kümnekonna aasta taas ühises jõululauas oma perega. Ta läbis Lootuse Küla võõrutusprogrammi ja töötab saekaatri juhatajana. Heidetakse pilk ka tema varasemale elule, mis toob praegusega võrreldes hea kontrasti.⁴⁰ Sarnased lood on paljudel endistel sõltlastel. Raiman Kukk, praegune Lootuse Küla tegevjuht alustas narkootikumide tarbimist varases teismeeas, kasvades üles Tallinnas. Alguks tuli n-õ kergemate ainetega. Samal ajal tegeles ta vaikselt ka ise müügiga, kuna aineid töid maale tuttavad, kes vajasid edasijagajat.⁴¹

Endiste narko- ja alkoholisõltlaste hulgas on lisaks Lootuse Küla töötajatele ka Soome ehitusfirma juht Jaanus, kes oli enne Lootuse Külla asumist alkohoolik,⁴² pastor Ragnar,⁴³ endine sportlane Gunnar, kes hakkas narkootikumide tarvitama, kui isa tööõnnetuses surma sai.⁴⁴ Puutumata pole jäänud ka naised. Ida-Virumaalt pärit Jelena Ivanjukile meeldis juua, kuid pärast Lootuse Külas läbitud programmi sai ta taas jalad alla.⁴⁵

Kokkuvõtteks saab Lootuse Küla peaaegu 20-aastase meediakajastuse kohta kindlalt väita, et rehabilitatsioonikeskust Lootuse Külas on kajastatud enamasti positiivsest küljest ning nende tegevust väärtustatakse. Mõningaid üksikuid kriitilisi märkusi oli märgata ainult algusaastatel. Näiteks 2005. aastal Õhtulehe artiklis, on mainitud lisaks „Eestimaa Uhkuse“ auhinna saamisele ka negatiivset infot Lootuse Küla kohta. See puudutas Laitse küla elanike hirme, mis põhinesid kuulujuttudel ning need said leheveergudel ka ümber lükatud. Nii tõstis see keskuse tegevuse positiivsesse valgusesse, väärtustades sellega nii Lootuse Küla kui ka Märt Vähi tegevust.⁴⁶

⁴⁰ Tänavsuu, T. (2010). Jumalast muudetud mehed Lootuse Külast. Oleviste kogudus. Tee-käija, nr 1. [www] <http://teek.ee/index.php/teemad/36-uhiskond/346-lootuse-kula-muudetud-mehed> (19.03.2022)

⁴¹ Ibrus, K. (2013). Endine teismeline narkomaan: rabelesin välja tahtjõuga. - Eesti Päevaleht, 23. mai. [www] <https://epl.delfi.ee/artikkel/66172362/endine-teismeline-narkomaan-rabelesin-valja-tahtjouguga> (19.03.2022.)

⁴² Mölder, T., Vaher, M. (2013). Meie inimesed: Jaanus. ERR, 16. september. [www] <https://arhiiv.err.ee/vaata/meie-inimesed-jaanus> (19.03.2022)

⁴³ Hermaküla, H. (2014). Eksnarkomaanist pastor Ragnari lugu. Ringvaade, ERR, 12. aprill. [www] <https://www.youtube.com/watch?v=RURVCn-O-Zg> (19.03.2022)

⁴⁴ Helend-Aaviku, K. (2015). Noorelt eluheidikuks: "Jõin end väga kiirelt põhja. Mul ei olnud enam lootust." - Õhtuleht, 28. september. [www] <https://www.oh tuleht.ee/696310/noorelt-eluheidikuks-join-end-vaga-kiirelt-pohja-mul-ei-olnud-enam-lootust-> (19.03.2022)

⁴⁵ Vainküla, K. (2021). Õnnelik pereema: elu oli nii hea, et jõin ennast rentslisse. - Eesti Ekspress, 06. november. [www] <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/87961641/onnelik-pereema-elu-oli-nii-hea-et-join-ennast-rentslisse> (19.03.2022)

⁴⁶ Kaha, A. (2005). Usumees pälvis narkomaanide ellu aitamise eest auhinna. – Õhtuleht, 19. detsember. [www] <https://elu.oh tuleht.ee/188103/usumees-palvis-narkomaanide-ellu-aitamise-eest-auhinna> (12.05.2021)

Meedia on Lootuse Külaga seotud lugusid kajastades püüdnud jääda siiski neutraalseks. Alati on tunda suhtumises soojust, imetlust nende inimeste suhtes, kes võitlevad kas enda või teiste sõltuvusega, avaldades nende tegevuse suhtes poolehoidu.

Eesti meedias on ilmunud mitmeid artikleid, raadio intervjuusid ja saateid Lootuse Külast ning nende tegevusest. Kõige enam on kajastanud Lootuse Küla tegemisi Eesti Rahvusringhääling – 20 korral. Teistest telekanalitest on edastanud keskuse tegevust Tv7 6 korral, TV3 4 korral ning Kanal 2 kahel korral ning Raadio 7 on 4 korral. Ajalehtedest enim on Lootuse Küla temaatikat puudutanud 6 korral nii Eesti Päevaleht ja Eesti Ekspress, Õhtuleht ja Naisteleht 5 korral, Delfi 4 korral ning teised väljaanded nagu Maaleht, Eesti Kirik, Meie Maa, Pärnu Postimees kahel korral. Väga palju väljaandeid on Lootuse Külast kirjutanud vähemalt ühe korra.

Kokkuvõte

Käesoleva uurimistöö „Külatäis lootust - Lootuse Küla“ teema keskendub Lootuse Küla enam kui kahekümne aasta pikkusele tegevusele. Intervjuuerides Lootuse Küla idee autorit ja asutajat Märt Vähi ning teisi töötajaid, külastades Lootuse Küla ning lugedes meediakajastusi, koostasin uurimistöö Eestis ainulaadsest rehabilitatsioonikeskusest. Mind huvitas, kuidas Lootuse Küla tegevust väärtustatakse nii kogukonnas ja kuidas see kajastub meedias.

Uurimistöö meetoditeks olid vabade intervjuude läbiviimine, töö meediaväljaannetega ning teiste elektrooniliste materjalidega. Tegin neli intervjuud, neist kaks Lootuse Küla asutaja Märt Vähiga, ühe Lootuse Küla tegevjuhi Raiman Kukega ja ühe endise Lootuse Küla programmis osaleja Erik Valmsteniga. Lugesin Lootuse Küla kohta mitmeid ajaleheartikleid, vaatasin saateid ja kuulasin raadiointervjuusid. Töö kirjutamisel kasutasin intervjuude tekstiks ümbertöötlemise lihtsustamiseks veebipõhist kõnetuvastusprogrammi ning kasutatud fotod tegin suuremas osas ise, millele on töös ka vastavalt viidatud.

Töö eesmärgist lähtudes selgitasin välja, et Eestis on mitmeid alkoholi ja narkootikumide sõltuvuses olevate täiskasvanute rehabiliteerimise võimalusi. On nii riiklikke ettevõtteid kui ka mittetulundusühinguid, osühinguid, sihtasutusi ning nad on väga erinevad oma tööpõhimõtete, aga ka võimaluste poolest. Mõnes kohas nagu MTÜ Pealinna Abikeskus ja Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskus tegeletakse rohkem narko- ja alkosõltuvuse järgse raviga. Lisaks on ka kohti, kus tegeletakse narko- või alkosõltuvuse raviga, nagu näiteks Viljandi Haigla Rehabilitatsioonikeskus, mis kestab mõne kuu ja maksab suhteliselt palju, vajades nii aega kui tahtejõudu. Üldiselt on Eestis alkoholi ja narkootikumide sõltuvuses olevate täiskasvanutele abi olemas, kuid tuleb tõdeda, et sõltuvuses inimese vabastamine on väga raske ja pole harvad need olukorrad, kus jäädakse võitluses alla.

Võrreldes teiste rehabilitatsioonikeskustega on Lootuse Küla täiesti omanäoline asutus. Lootuse Küla idee autor on Märt Vähi, kes koos oma poja Andrew'ga on ka selle küla asutajad. 1991. aastal, Nõukogude Liidu kokkuvarisemise ajal, kolisid Märt ja tema abikaasa Alta, tundes Jumala kutset, kogu perega Eestisse Harjumaale Laitsesse, kus enne II maailmasõda oli olnud Märdi isakodu. Sõjapõgenikena jõudsid ta vanemad 1945. aastal Rootsi, kust perekond asus hiljem ümber Kanadasse. Koos poeg Andrew'ga hakkasid nad 2000. aastal välja töötama programmi, millega on tänaseks päästetud mitmeid elusid. Tänu paljude toetajate abile on kerkinud Lootuse Külla sealsed õppe- ja eluhooned.

Uurimistööd koostades sain teada, et Lootuse Küla eesmärgiks on taastada inimese usk iseendasse ja leida mõte oma edasisele elule läbi Jumala ja töö. Lootuse Küla programm toimub kolmes faasis: esimese faasi eesmärk on saavutada arusaamine, et sõltuvus on krooniline, omavigade tunnistamine ja parandamine, sisemine tervenemine, kohustuste täitmine ja kindla töörutiini, väärtuste saavutamine. Teises faasis on eesmärgiks parandada suhteid lähedastega, võimalik distsipliin ja stabiilsus, oskus juhtida ja organiseerida, omakasupüüdmatu abi (ennetustöö koolis, päästetöö) ning võlgade tasumine. Kolmanda faasi eesmärk on saavutada kaine elu kogemus, uute suhete loomine, emotsionaalne stabiilsus, isiklik areng ja finantsiline vastutustundlikkus. Programmis kauem olnud inimesed aitavad uustulnukaid loengute pidamisel ja aitavad kohaneda, teevad süüa, töötavad ning viivad läbi palvetunde.

Lootuse Külla tulles on inimeste suhted purunenud, eluisu on puudulik ning enamasti vihatakse ennast ja oma elu. Intervjuudest nii Erik Valmsteni kui ka Raiman Kukega kuulsin, et pärast programmi täielikku läbimist on nende suhted teiste inimestega enamjaolt taastatud. Nad on näinud endaga vaeva, et leida usk iseendasse ja tahe olla parem inimene. Kõik inimesed ei ole siiski piisavalt tugevad, et programmi läbida. Mõni läheb poole pealt minema, arvates, et ta saab nüüd ise hakkama, kuid varem või hiljem langeb ta tagasi seisu, millest alustas, võib-olla hüllemassegi. Kui tal pole endal usku, ei saa ka Jumal aidata. Kui pole tahtejõudu, ei aita ka töö.

Lootus Külas käies nägin neid inimesi, kes olid hetkel programmis. Vaadates ning aimu saades sellest, kuidas nad oma igapäevaelu elavad – väga kindlate reeglite järgi (umbes nagu karmide nõuetega laagris), sain aru, et see pole kerge.

Uurimistööd koostades tahtsin teada saada, kuidas kajastab ning samas ka väärtustab Lootuse Küla tegevust nii kogukond kui Eesti meedia. Märt Vähi sõnul ei ole kedagi, kes oleks nende vaenlased. Meedia on neid väga palju toetanud ning nii on sotsiaaltöötajad, vanglad kui ka kriminaalhooldus olnud neist rohkem huvitatud. Täna töötavad nad Märdi sõnul koos riigiga ning omavad koostööd justiitsministeeriumiga, mis teeb nende elu nüüd palju kergemaks. Alguses pidid nad alati seletama, kes nad on ja mida nad teevad, seda tõendama ning näitama. Täna, rohkem kui 20 aastat hiljem, on nad saanud auhindu, tunnustust ning abi.

Eesti meedias on ilmunud mitmeid artikleid, raadio intervjuusid ja saateid Lootuse Küla arengust. Rehabilitatsioonikeskusest ja selle töötajate tunnustamisest on ilmunud mitmeid artikleid.

Lootuse Küla peaaegu 20-aastase meediakajastuse kohta saab kindlalt väita, et see on näidanud rehabilitatsioonikeskust Lootuse Külas enamasti positiivse suhtumisega. Mõningaid kriitilisi

jooni oli märgata ainult algusaastatel. Näiteks 2005. aastal Õhtulehe artiklis, on mainitud lisaks „Eestimaa Uhkuse“ auhinna saamisele ka negatiivse alatooniga fakte Lootuse Küla kohta. See puudutas Laitse küla elanike hirme, mis põhinesid kuulujuttudel ning ka leheveergudel ümber lükatud said, väärtustades sellega nii Lootuse Küla kui ka Märt Vähi tegevust.

Tänu ajakirjanike tööle on Lootuse Küla saanud piisavalt raha, et laieneda. Tänu meediale saadi ka raha, et maha põlenud Lootuse Küla naistekeskuse peahoone asemele uus ehitada. Meedia kajastus Lootuse Külast ja selle tegemistest on olnud positiivne.

Kokkuvõtteks saab väita, et meedia on Lootuse Külaga seotud lugusid kajastades püüdnud jääda neutraalseks, kuid siiski on alati tunda suhtumises soojust, imetlust nende inimeste, kes võitlevad kas enda või teiste raskel teel sõltuvusega tegevuse suhtes ning poolehoidu.

Minu uurimistöö on oluline, sest toon selles esile inimeste töö, kes pühendavad ennast, et päästa teiste elusid. Mul on hea meel, et Eesti meedia ja ka inimesed üldiselt oskavad hinnata seda tööd, mida Lootuse Külas tehakse.

Kasutatud allikad

Artiklid

- Aita naisalkohoolikuid! (2013). - Eesti Ekspress, 02. mai. [www] <https://eksp-ress.delfi.ee/artikkel/66059868/aita-naisalkohoolikuid> (12.05.2021)
- Alati lootusrikas Märt Vähi. (2006). Eesti Kirik, 29.03. [www] <http://www.eestikirik.ee/alati-lootusrikas-mart-vahi/> (19.03.2022)
- Helend-Aaviku, K. (2015). Noorelt eluheidikuks: "Jõin end väga kiirelt põhja. Mul ei olnud enam lootust." - Õhtuleht, 28. september. [www] <https://www.oh tuleht.ee/696310/noorelt-eluheidikuks-join-end-vaga-kiirelt-pohja-mul-ei-oln> (19.03.2022)
- Ibrus, K. (2013). Endine teismeline narkomaan: rabelesin välja tahtejõuga. - Eesti Päevaleht, 23. mai. [www] <https://epl.delfi.ee/artikkel/66172362/endine-teismeline-narkomaan-rabelesin-valja-tahtejouga> (19.03.2022.)
- Ibrus, K. (2013). Heategevuslik MTÜ jäi riigi enampakkumisel pika ninaga. - Eesti Päevaleht, 17. mai. [www] <https://epl.delfi.ee/artikkel/66140314/heategevuslik-mtu-jai-riigi-enampakkumisel-pika-ninaga> (12.05.21)
- Ibrus, K. (2016). Lootuse Küla aitab nüüd ka sõltlastest naisi. - Eesti Päevaleht, 31. detsember. [www] <https://epl.delfi.ee/artikkel/76757854/lootuse-kula-aitab-nuud-ka-soltlastest-naisi?> (12.05.2021)
- Kaha, A. (19.12.05). Usumees pälvis narkomaanide ellu aitamise eest auhinna. - Õhtuleht <https://elu.oh tuleht.ee/188103/usumees-palvis-narkomaanide-ellu-aitamise-eest-auhinna> (12.05.2021)
- Kaha, A. (2005). Usumees pälvis narkomaanide ellu aitamise eest auhinna. – Õhtuleht, 19. detsember. [www] <https://elu.oh tuleht.ee/188103/usumees-palvis-narkomaanide-ellu-aitamise-eest-auhinna> (12.05.2021)
- Klaus, K. (2015). Lootuse Küla pakub võimalust elu uuele rajale keerata. - Pärnu Postimees, 23. mai. [www] <https://parnu.postimees.ee/3199507/lootuse-kula-pakub-voimalust-elu-uu-ele-rajale-keerata> (12.05.2021)
- Mikovitš, B. (2009). Endised joodikud ja narkarid panid kokku tuletõrjemeeskonna. – Maaleht, 26. september. [www] <https://maaleht.delfi.ee/artikkel/25903009/endised-joodikud-ja-narkarid-panid-kokku-tuletõrjemeeskonna> (12.05.2021)
- MTÜ Lootuse Küla sai vabauhenduste tunnustuse. (2019). Eesti Kirik, 22. veebruar. [www] <http://www.eestikirik.ee/mtu-lootuse-kula-sai-vabauhenduste-tunnustuse/> (12.05.2021)
- Reedik, M. (2006). Alati lootusrikas Märt Vähi. - Eesti Kirik, 29. märts. [www] <http://www.eestikirik.ee/alati-lootusrikas-mart-vahi/> (12.05.2021)
- Regionaalminister tunnustas Eesti Kirikute Nõukogu aastapremia saajaid. (2009). Uus Eesti, 18. detsember. [www] <https://uuseesti.ee/25080> (20.03.2022)

Tohver, A. (2019). Lootuse küla naistemaja ehitatakse taas üles. - Harju Elu, 01. veebruar. [www] <https://www.harjuelu.ee/lootuse-kula-naistemaja-kerkib-taas/> (12.05.2021)

Tänavsuu, T. (2009). Endised narkomaanid ja kriminaalid asutasid tuletõrjekomando. - Eesti Ekspress, 08.oktoober. [www] <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/27692091/endised-narkomaanid-ja-kriminaalid-asutasid-tuletorjekomando> (12.05.2021)

Tänavsuu, T. (2010). Jumalast muudetud mehed Lootuse Külast. Oleviste kogudus. Teekäija, nr 1. [www] <http://teek.ee/index.php/teemad/36-uhiskond/346-lootuse-kula-muudetud-mehed> (19.03.2022)

Vainküla, K. (2021). Õnnelik pereema: elu oli nii hea, et jõin ennast rentsliisse. - Eesti Ekspress, 06. november. [www] <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/87961641/onnelik-pereema-elu-oli-nii-hea-et-join-ennast-rentsliisse> (19.03.2022)

Veerus, K. (2018). Lootuse küla naistekeskuse peahoone hävis tules. – Õhtuleht, 20. aprill. [www] <https://www.oh tuleht.ee/872296/galerii-lootuse-kula-naistekeskuse-peahoone-havis-tules> (12.05.2021)

Elektroonsed materjalid

Eesti Metodisti Kirik. [www] <https://www.metodistikirik.ee/tooharu/heategevusfond-taastousmine> (21.03.2022)

Ida-Viru Kesksaigla. [www] <http://ivkh.ee/et/raviteenused/80-raviteenused/100-smoking-cessation-counseling-office.html> (21.03.2022)

Kangur, M. (2018). Psüühika- või käitumishäire esmakordse diagnoosi sai mullu ligi 30 000 inimest, 14. september. [www] <https://www.err.ee/861260/psuuhika-voi-kaitumishaire-esmakordse-diagnoosi-sai-mullu-ligi-30-000-inimest> (20.03.2022)

Karskusliit tunnustas aasta tegija tiitliga Lootuse Küla. (2015). Goodnews.ee, 03. veebruar. [www] <https://tervis.goodnews.ee/karskusliit-tunnustas-aasta-tegija-tiitliga-lootuse-kula/> (12.05.2021)

Kukemelk, E-M. (2013). Lootuse külal on naiste rehabilitatsioonikeskuse rajamiseks 15 000 eurot puudu. [www] <https://www.delfi.ee/artikkel/66079162/lootuse-kulal-on-naiste-rehabilitatsioonikeskuse-rajamiseks-15-000-eurot-puudu> (12.05.2021)

Lootuse Küla. [www] <https://lootusekula.ee> (20.03.2022)

MTÜ Pealinna Abikeskus. [www] <http://www.kesklinnanoustamiskeskus.ee/> (21.03.2022)

Mölder: Peame väga oluliseks Lootuse Küla põlenud hoone taastamist ja seal tegevuse jätkamist. Tallinn.ee. [www] <https://www.tallinn.ee/est/valissuhted/Uudis-Molder-Peame-vaaga-oluliseks-Lootuse-Kula-polenud-hoone-taastamist-ja-seal-tegevuse-jatkamist> (12.05.21)

Narko.ee. [www] <https://www.narko.ee/ained/fentanuul-metuulfentanuul-ehk-valge-hiilane-3-metuulfentanuul-ehk-valge-parslane-karfentanuul-akruulfentanuul-furanuulfentanuul/> (20.03.2022)

Narkomaania ravi ja rehabilitatsioon. TAI. [www] https://www.tai.ee/sites/default/files/2021-03/157537657873_NarkomaaniaRavijaRehabilitatsioon.pdf

Pakats, M., Tammann, G. (2021). 103 Eesti heategijat. Delfi.ee. [www] <https://www.delfi.ee/z/103heategijat/?i=mart-vahi-77> (12.05.2021)

Samaaria Eesti Misjon MTÜ. [www] <https://www.samaaria.ee/turva-ja-hooldekodud/samaaria-panu-turvakodu> (21.03.2022)

Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatrikliiniku sõltuvushäirete keskus. [www] <https://www.kliinikum.ee/psyhhaatrikliinik/index.php/patsiendile/patsiendile/soltuvushaeirete-keskus> (21.03.2022)

Teenetemärkide kavalerid. Vabariigi Presidendi Kantselei. [www] <https://www.president.ee/et/teenetemargid/teenetemarkide-kavalerid> (20.03.2022)

Vanglast vabanenute jätkutugi. Justiitsministeerium. [www] <https://www.just.ee/kuritegevus-ja-selle-ennetus/jatkutugi> (20.03.2022)

Viljandi Haigla. [www] <https://vmh.ee/soltuvushaigete-ravi-ja-rehabilitatsioonikeskus/> (21.03.2022)

Wikipedia.ee. [www] https://et.wikipedia.org/wiki/Manna_MT%C3%9C (21.03.2022)

Wismari Haigla. [www] <http://www.wh.ee/hinnakiri> (21.03.2022)

Intervjuud

Märt, Vähi. (10.11.2020). Intervjuu Märt Vähiga. Karell, K. [Suuline intervjuu]. Kadrina keskkool (videokõne)

Märt, Vähi. (24.11.2020). Intervjuu Märt Vähiga. Karell, K. [Suuline intervjuu]. Kadrina keskkool (videokõne)

Erik Valmsten. (08.02.2021). Intervjuu Erik Valmsteiniga. Karell, K. [Suuline intervjuu]. Kadrina keskkool (videokõne)

Raiman Kukk. (01.03.2022). Intervjuu Raiman Kukega. Karell, K. [Suuline intervjuu]. Lootus Küla (ekskursioon)

Auvised

Aan, H. (2015). Kirikuelu. Raadio7, 11. märts. [www] <https://bit.ly/34ZAyX6> (12.05.2021)

Hermaküla, H. (2014). Eksnarkomaanist pastor Ragnari lugu. Ringvaade, ERR, 12. aprill. [www] <https://www.youtube.com/watch?v=RURVCn-O-Zg> (19.03.2022)

Mölder, T., Vaher, M. (2013). Meie inimesed: Jaanus. ERR, 16. september. [www] <https://arhiiv.err.ee/vaata/meie-inimesed-jaanus> (19.03.2022)

Süld, M. (2014). Kirikuelu. Vikerraadio.ERR arhiiv, 15. juuni. [www] <https://arhiiv.err.ee/guid/82578> (12.05.2021)

Fotod

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo> -1

Kaarel Karelli erakogu – 7-9; 11-24

Lootuse Külast saadud fotod – 3-6; 10

Eesti Tervise Arengu Instituut - 2

Lisad

Lisa 1. Harjumaa aasta tegija 2019

Harjumaa
aasta tegija
2019

MTÜ Lootuse Küla

Parim siseturvalisusesse panustav organisatsioon

Tunnustame hoolimise ja järjepidevuse eest!
Aitäh, et olete eeskujuks Harjumaal!

28. november 2019

Harjumaa Omavalitsuste Liit
Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus
Harjumaa LEADER tegevusgrupid
Kodukant Harjumaa

KODUKANT HARJUMAA

HEAK
Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus

HOL
HARJUMAA OMavalitsuste Liit

HARJU LEADER

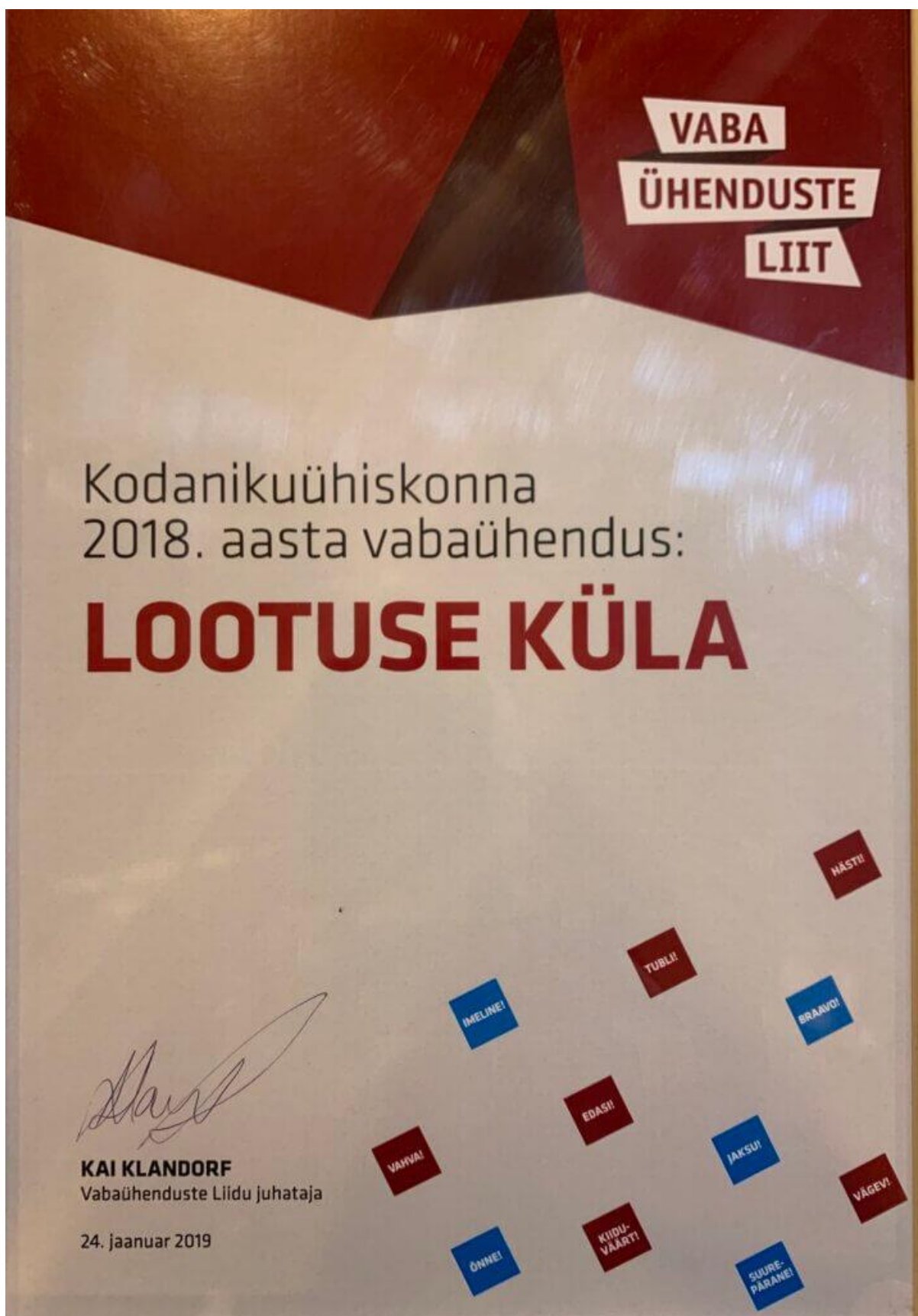
European Union
Euroopa Liit
Regionaalarengu Fond

Eesti
Aidavõtte teema

KÜSK
Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

Allikas: SA Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. [www] <https://www.heak.ee/harjumaa-aasta-tegija-2019/> (19.03.2022)

Lisa 2. Vabaiühenduste Liit tunnistas MTÜ Lootuse Küla 2018. aasta vabaiühenduseks

Allikas: Hea Kodanik. Vabaiühenduste Liit. [www] <https://heakodanik.ee/tutvustus/>

Lisa 3. Tänu kiri Kibuna vabatahtlikule päästekomandole - 2016. aasta parim vabatahtlik päästekomando

Allikas: DELFI FOTOD: Siseminister tunnustas kogukonna turvalisusesse panustanud vabatahtlike rühmi ja nende toetajaid. (28.02.2021). [www] <https://www.delfi.ee/artikkel/77390114/delfi-fotod-siseminister-tunnustas-kogukonna-turvalisusesse-panustanud-vabatahtlike-ruhmi-ja-nende-toetajaid?> (19.03.2022)

Lisa 4. Programmi vastuvõtmise tingimused

- Kõigepealt helistada Lootuse Küla telefonil +372 5663 3804 ning läbida esmane vestlus.
- Kandidaadi isiklik soov muutuda.
- Valmisolek viibida Lootuse Külas 10 kuud kuni 1 aasta ning töötada sel ajal visalt oma ellusuhtumise, põhimõtete ja väärtushinnangute muutmise kallal.
- Valmisolek täita Lootuse Külas kehtivaid eeskirju ning võtta vastu oma käitumist ja suhtumisi käsitlevaid juhiseid ja õpetusi ning rakendada need oma elus vajalike muutuste saavutamiseks.
- Teha tuberkuloositest ja programmiga liitudes esitada tõend testi tulemuse kohta.
- Tulla kohale kainenena (soovitav olla kaine mõni päev enne kohalesõitu).
- Programmi vastuvõtmiseks on vaja täita ankeet (saab täita kohapeal).

Allikas: Programmi vastuvõtmise tingimused. Lootuse Küla. [www] <https://www.lootusekula.ee/programm-2/programmi-vastuvotmise-tingimused/>

Lisa 5. Lootuse Küla partnerid – võõrutus- ja rehabilitatsioonikeskuste nimekiri

Võõrutus- ja rehabilitatsioonikeskuste Nimekiri

<p>BETEL Eesti Tugiühing Keila-Joa, Harju maakond +372 5904 2824 betelestonia@betel.org EST, RUS 14 voodikohta / Mehed</p>	<p>Halastusmaja MTÜ Aseri, Ida-Viru maakond +372 5839 9873 halastusmaja@gmail.com RUS 20 voodikohta / Mehed</p>
<p>Karskusselts "Uus Põlvkond" Sompa 36, Jõhvi +372 5461 8987 juriimysnik@gmail.com EST, RUS 20 voodikohta / Mehed ja naised</p>	<p>Karskusselts "Uus Põlvkond" Jõhvi, Ida-Viru maakond +372 5461 8987 juriimysnik@gmail.com EST, RUS 30 voodikohta / Mehed ja naised</p>
<p>Living Israel Kongregatsioon MTÜ Kura 1, Tallinn +372 5674 3223 livingisrael.ee@gmail.com RUS 15 voodikohta / Mehed ja naised</p>	<p>Living Israel Kongregatsioon MTÜ Maardu, Harju maakond +372 5686 4636 livingisrael.ee@gmail.com RUS 15 voodikohta / Mehed ja naised</p>
<p>Sammud Vabadusse MTÜ Raukla, Järva maakond +372 5855 3351 eluallikas@gmail.com EST, RUS 3 voodikohta / Mehed</p>	<p>Uus Võimalus MTÜ Iisaku, Ida-Viru maakond +372 5564 1053 rehab.centrum@mail.ru EST, RUS 15 voodikohta / Mehed ja naised</p>
<p>Lootuse Sadam MTÜ Auvere, Ida-Viru maakond +372 5569 3487 tropinka@bk.ru RUS 5 voodikohta / Mehed</p>	<p>Lootuse Sild MTÜ Tartu +372 5832 2566 lootusesild@gmail.com EST, RUS 8 voodikohta / Mehed</p>
<p>Manna MTÜ Sonda, Ida-Viru maakond +372 581 25188 mannamision.ee@gmail.com RUS 4 voodikohta / Mehed</p>	<p>Päästearmee Eestis Laevastiku 1A, Tallinn +372 656 1048 elavlootus@gmail.com EST, RUS 16 voodikohta / Mehed</p>
<p>Samaaria Eesti Misjon MTÜ Sauga-Jõekalda 1, Pärnu +372 530 03971 info@samaaria.ee EST, RUS 12 voodikohta / Mehed</p>	<p>Samaaria Eesti Misjon MTÜ Aida 3, Haapsalu +372 5393 2200 info@samaaria.ee EST, RUS 15 voodikohta / Mehed</p>
<p>Taastõusmine Heategevusfond SA Rava, Järva maakond +372 5399 0037 jarlshap@yandex.ru EST, RUS 20 voodikohta / Mehed ja naised</p>	<p>Taastõusmine Heategevusfond SA Alasi 3, Tallinn +372 5399 0037 jarlshap@yandex.ru EST, RUS 7 voodikohta / Mehed ja naised</p>
<p>Taastõusmine Heategevusfond SA Koogu, Ida-Viru maakond +372 5399 0037 jarlshap@yandex.ru EST, RUS 20 voodikohta / Mehed ja naised</p>	<p>Taastõusmine Heategevusfond SA Roheline, Ida-Viru maakond +372 5399 0037 jarlshap@yandex.ru EST, RUS 10 voodikohta / Mehed ja naised</p>
<p>Viljandi haigla rehab. Keskus Pargi tee 16, Jämejala küla, Viljandimaa +372 434 2293, rita.kerdman@vmh.ee +372 434 2283, reet.hindus@vmh.ee Mehed ja naised</p>	<p>Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskus SA Tallinna 2/12, Sillamäe, Ida-viru maakond Direktor: Egle Arm +372 392 4293 26 kohta Meestele <i>Võõrutusravi läbinud narkomaanidele.</i></p>
<p>MTÜ Narva Narko ja Alko Rehab. keskus Ida-Virumaa, Toila vald / Uimastisõltlastele 18-27a. Karja 6c, Narva / Statsionaar. Sõtke 11, Sillamäe / Statsionaar. +372 354 8344; +372 357 2848 Rehabi@hot.ee www.rehabilitatsioon.ee Ainult Meestele</p>	<p>Nelli Kalikova keskus "MTÜ Aidsi tugikeskus" Naistekeskus Lääne-Virumaal, Kontor asub Tallinnas, Erika tn.5 +372 646 4012 Ainult Naistele</p>
<p>MTÜ Pealinna abikeskus Magasini 32, Tallinn +372 645 9146 Motivatsioon uimastitest loobumiseks, Toimetuleku parandamiseks ja Sotsiaalsete suhete parandamiseks.</p>	<p>Kohtla-Järvet keskus "OÜ HOSPITAL" Vahtra 27, Kohtla-Järve, Ida-Virumaa +372 5302 2683</p>

Allikas: Lootuse Küla